

DIE NOVELLES VAN S.A. MOROKE; 'N LITERÊRE WAARDERING

deur

JOHAN COENRAAD NIEUWENHUIZEN

Honns. B.A.

Verhandeling ingedien ter gedeeltelike
nakoming van die vereistes vir die
graad

MAGISTER ARTIUM

in die

Fakulteit Lettere en Wysbegeerte

aan die

POTCHEFSTROOMSE UNIVERSITEIT

VIR

CHRISTELIKE HOËR ONDERWYS

Leier: Mnr. S.A. Swanepoel

Potchefstroom
November 1981

DANKBETUIGINGS

'n Woord van opregte dank aan:

- * My studieleier mnr. S.A. Swanepoel. Dit was 'n voorreg om te kan put uit sy besondere vakkennis, inspirerende leiding, volgehoue hulp en belangstelling.
- * Mev. E. Schutte vir die tik van hierdie verhandeling.
- * Mnr. J.A. Mashao en mnr. J.M. Pitso wat behulpsaam was met die Tswana vertalings in dié studie.
- * Mnr. J.Y. Stoffberg vir sy hulp tydens versorging van die studie.
- * My OUERS vir hul volgehoue belangstelling, aanmoediging en hulp; met liefde dra ek die verhandeling aan hulle op.

Aan God alleen die eer.

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK 1 PROBLEEMSTELLING EN WERKSWYSE

1.1	Probleemstelling	1
1.1.1	Die novelle as epiëse subgenre	1
1.1.2	Die skrywer, S.A. Moroke	1
1.1.3	Die benaderingswyses	1
1.1.4	Probleme in literêre kritiek	2
1.2	Werkswyse	4

HOOFSTUK 2 DIE NOVELLE AS EPIESE SUBGENRE

2.1	Terminologiese probleem	6
2.2	Die Geskiedenis van die novelle	10
2.3	Definisies van die novelle	14
2.3.1	Grové	14
2.3.2	Scott	15
2.3.3	Shipley	15
2.3.4	Barnhart	15
2.3.5	Nienaber-Luitingh	16
2.3.6	Gildenhuys	16
2.3.7	Encyclopaedia Britannica	16
2.3.8	Moloi	17
2.3.9	Shaw	17
2.3.10	Abrams	18
2.3.11	Anderson	18
2.3.12	Beckson	19
2.3.13	Evans	19
2.3.14	Cuddon	19
2.3.15	Holman	20
2.3.16	Lo Cicero	21
2.3.17	Cloete	24
2.3.18	Van den Berg	25
2.3.19	Cuddon	26

2.4	'n Kritiese bespreking van die definisies	27
2.4.1	Verhalende aspek	27
2.4.2	Handeling stel die karakterisering in die skadu	27
2.4.3	Lengte	28
2.4.4	Gebeure	28
2.4.5	Onverwagte peripetie of wending	29
2.4.6	Die realistiese in die novelle	30
2.4.7	Ingrypende verandering ten opsigte van die hoofkarakter ...	31
2.4.8	Samevatting	32
2.4.9	Skematiese voorstelling	33

HOOFSTUK 3 DIE SKRYWER, S.A. MOROKE

3.1	Sy geboorte en jeuggare	35
3.2	Sy beroepslewe	35
3.2.1	As onderwyser	35
3.2.2	As predikant	35
3.3	Sy rol as skrywer in die Tswana-letterkunde	36

HOOFSTUK 4 DIE BENADERINGSWYSES BY DIE BESPREKING VAN 'N LITERÊRE TAALKUNSWERK

4.1	Motivering vir die hoofstuk	40
4.1.1	Die formele, stilistiese of strukturele benaderingswyse	44
4.1.2	Die literêr-psigologiese benaderingswyse	46
4.1.3	Die komparatiewe benaderingswyse	49
4.1.4	Die literêr-historiese benaderingswyse	51

HOOFSTUK 5 DIE FUNDAMENTELE BOUSTENE IN DIE NOVELLES, SEPHAPHATI, LONAKA LWA MAFURA A MANTSHO EN LEHUFA LE LWA LE THUTO

5.1	SEPHAPHATI	55
5.1.1	Verhaalinhoud	55
5.1.2	Die fundamentele kenmerke van die verhaal	56
5.1.2.1	Gebeure	56

5.1.2.2	Karakters	58
5.1.2.3	Tyd	67
5.1.2.4	Ruimte	69
5.1.2.5	Taal en styl	72
5.1.2.6	Tema	77
5.2	LONAKA LWA MAFURA A MANTSHO	79
5.2.1	Verhaalinhoud	79
5.2.2	Die fundamentele kenmerke van die verhaal	80
5.2.2.1	Gebeure	80
5.2.2.2	Karakters	82
5.2.2.3	Tyd	88
5.2.2.4	Ruimte	90
5.2.2.5	Taal en styl	92
5.2.2.6	Tema	96
5.3	LEHUFA LE LWA LE THUTO	98
5.3.1	Verhaalinhoud	98
5.3.2	Die fundamentele kenmerke van die verhaal	98
5.3.2.1	Gebeure	98
5.3.2.2	Karakters	102
5.3.2.3	Tyd	107
5.3.2.4	Ruimte	109
5.3.2.5	Taal en styl	112
5.3.2.6	Tema	116

HOOFSTUK 6 DIE FUNDAMENTELE BOUSTENE IN DIE NOVELLES BOŠA BO
BO GANETSANA LE BOTŠOFE EN KHUMO SEGWAGWA E A PHARUMA

6.1	BOŠA BO GANETSANA LE BOTŠOFE	119
6.1.1	Verhaalinhoud	119
6.1.2	Die fundamentele kenmerke van die verhaal	119
6.1.2.1	Gebeure	119
6.1.2.2	Karakters	123
6.1.2.3	Tyd	131
6.1.2.4	Ruimte	134
6.1.2.5	Taal en styl	136
6.1.2.6	Tema	143

6.2	KHUMO SEGWAGWA E A PHARUMA	145
6.2.1	Verhaalinhoud	145
6.6.2	Die fundamentele kenmerke van die verhaal.	146
6.2.2.1	Gebeure	146
6.2.2.2	Karakter	148
6.2.2.3	Tyd	152
6.2.2.4	Ruimte	154
6.2.2.5	Taal en styl	155
6.2.2.6	Tema	161

HOOFSTUK 7 'N EVALUERING VAN S.A. MOROKE SE NOVELLES

7.1	Gebeure	163
7.2	Karakters	164
7.3	Tyd-ruimte	166
7.4	Taal en styl	167
7.5	Tema	168

<u>HOOFSTUK 8</u>	SAMEVATTING	171
	SUMMARY	173
	BIBLIOGRAFIE	175

HOOFSTUK 1

PROBLEEMSTELLING EN WERKSWYSE

1.1 Probleemstelling

Die novelle as subvorm van die prosa word ook in die Tswana-letterkunde aangetref. Die skrywer S.A. Moroke het 'n belangrike bydrae op hierdie gebied gelewer. Wanneer daar 'n literêre waardering van sy novelles gemaak word, moet daar aan die volgende probleme aandag gegee word.

1.1.1 Die novelle as epiese subgenre

Die novelle as subvorm van die prosa se beslag kan na die Middeleeue teruggevoer word. Dit het gaandeweg ontwikkel tot die genre wat sy eie maatstawe daargestel het. Omdat die novelle as subvorm van die epiek uit dieselfde elemente opgebou is as die ander subvorme, ontstaan die probleem dus om 'n onderskeid daartussen te maak.

1.1.2 Die skrywer, S.A. Moroke

Die persoonlike of biografiese gegewens van 'n skrywer kan 'n belangrike rol speel by die evaluering van sy literêre werke. Daar bestaan relatief min biografiese gegewens van die skrywer en dit sal met die oog op evaluering van sy novelles eers versamel moet word.

1.1.3 Die benaderingswyses

'n Literêre werk kan vanuit verskillende standpunte beoordeel of waardeur word. Om 'n literêr-wetenskaplike waardering van S.A. Moroke se novelles te maak sal daar aan die volgende benaderingswyses aandag gegee word: